

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การเรียกค่าจ้างว่าความในคดีแพ่งของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความในประเทศไทยนั้นมีรูปแบบการเรียกค่าจ้างว่าความหลากหลายและแตกต่างกันไป ทั้งนี้เป็นไปตามที่รัฐจะได้เป็นผู้กำหนด และเป็นไปตามที่ทนายความและลูกความได้ตกลงกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความในคดีแพ่ง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1) การเรียกค่าจ้างว่าความโดยรัฐกำหนด

การเรียกค่าจ้างว่าความโดยรัฐกำหนดในคดีแพ่งนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้กำหนดตารางอัตราค่าทนายความไว้ โดยได้กำหนดอัตราค่าทนายความที่ศาลจะพิพากษาให้คู่ความใช้แทนกันนั้น โดยการกำหนดให้ศาลกำหนดค่าทนายความตามที่ศาลเห็นสมควรระหว่างอัตราขั้นต่ำและอัตราขั้นสูง โดยให้อำนาจศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดอัตราค่าทนายความดังกล่าว ซึ่งการใช้ดุลพินิจของศาลนี้อาจมีข้อถกเถียงกันในเรื่องของการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน

2) การเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกันเอง

ดังได้กล่าวมาก่อนว่าการเรียกค่าจ้างว่าความของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกันมีรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามแต่ที่ทนายความจะเป็นผู้กำหนดการเรียกค่าจ้างว่าความในประเทศไทยเป็นการแสดงเจตนาในการทำสัญญาโดยทั่วไปจำเป็นต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 หรืออยู่ภายใต้การควบคุมศาล ข้อตกลงการเรียกค่าจ้างว่าความระหว่างทนายความกับลูกความนั้นเป็นกฎหมายเอกชน

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบการเรียกค่าจ้างว่าความที่ทนายความและลูกความตกลงกันเองอาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การเรียกค่าจ้างว่าความโดยกำหนดจากระยะเวลาทำงาน และการเรียกค่าจ้างว่าความโดยวิธีเหมาจ่าย ซึ่งการเรียกค่าจ้างว่าความในลักษณะเช่นนี้ทนายความจะเป็นผู้กำหนดอัตราค่าจ้างว่าความเป็นจำนวนที่แน่นอนไว้ว่าจะเรียกในอัตราเท่าใดหาได้เป็น

มาตรฐานในการกำหนดค่าจ้างว่าความแต่อย่างใดไม่ เพราะนายความแต่ละคนเป็นผู้กำหนดเองว่าตนเองจะคิดในอัตราเท่าใด

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความในคดีแพ่ง

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการเรียกค่าจ้างว่าความของนายความแต่ละคนมีวิธีแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายหลาย จากการศึกษพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความดังกล่าว อาจพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

- (1) ปัจจัยด้านฐานะและความสัมพันธ์ของลูกความ
- (2) ปัจจัยด้านทุนทรัพย์ที่พิพาทในคดี
- (3) ปัจจัยด้านความยากง่ายของคดีและระยะเวลาดำเนินคดี
- (4) ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถและชื่อเสียงของนายความ
- (5) ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจ
- (6) ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายของนายความ

สำหรับปัญหาการเรียกค่าจ้างว่าความนั้น จากการศึกษพบว่า การเรียกค่าจ้างว่าความโดยรัฐกำหนดให้ และการเรียกค่าจ้างว่าความโดยนายความและลูกความตกลงกันเองนั้นนั้นมีปัญหา ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1) การเรียกค่าจ้างว่าความโดยรัฐกำหนดให้

(1) ปัญหาจากการกำหนดค่าจ้างว่าความโดยไม่ได้ดูจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความ

จากการศึกษาพบว่าปัญหาในการกำหนดมาตรฐานค่าจ้างว่าความในคดีแพ่งโดยรัฐกำหนดนั้น เกิดจากอัตราค่าทนายความตามท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น เป็นการกำหนดอัตราค่าทนายความไว้ ซึ่งอัตราค่าทนายความดังกล่าวใช้บังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นเวลาเกือบ 30 ปี ยังล้าสมัย มิได้คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน หรือคำนึงถึงปัจจัยอื่นอันมีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใดไม่ และเมื่อเปรียบเทียบอัตราเงินเฟ้อ จากรายงานเศรษฐกิจและการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึง พ.ศ.2549 จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึง พ.ศ.2549 อัตราเงินเฟ้อขึ้นถึง 143.40 เปอร์เซ็นต์ ประกอบกับเมื่อพิจารณากับอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์โดยรวมในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึงปัจจุบันจะเห็นว่ารายได้ประชาชาติมีอัตราเพิ่มขึ้นมากกว่า 12.50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับอัตราเงินเฟ้อ และมูลค่าของเงินในปัจจุบัน จึงเห็นว่าอัตราค่าทนายความตามตารางท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นอัตราที่ต่ำและไม่เป็นจริงในปัจจุบัน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดการกำหนดค่าจ้างว่าความไม่สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบัน แม้ว่าการกำหนดค่าจ้างว่าความในส่วนนี้ศาลจะเป็น

ผู้กำหนดให้แก่คู่ความก็ตาม ดังนั้นอัตราการเรียกค่าจ้างว่าความจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปตามภาวะเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์โดยรวมของประเทศที่เพิ่มขึ้น จากปัญหาดังกล่าวการกำหนดให้ศาลกำหนดค่าทนายความตามที่ศาลเห็นสมควรระหว่างอัตราขั้นต่ำและอัตราขั้นสูง ตามตารางอัตราค่าทนายความดังกล่าวนั้นอาจไม่เป็นธรรมสำหรับทนายความหรือคู่ความ แม้ว่าการกำหนดอัตราค่าทนายความดังกล่าวจะเป็นการกำหนดไว้ในลักษณะเพียงการเบียดเบียนความเสียหายแก่ผู้ชนะคดีเท่านั้น แต่ก็ได้คำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใด อีกทั้งยังไม่ได้เป็นมาตรฐานสำหรับการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใดไม่

(2) ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าจ้างว่าความ

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือการเรียกค่าจ้างว่าความโดยรัฐกำหนดให้เป็นการให้อำนาจศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดอัตราค่าทนายความ ซึ่งการใช้ดุลพินิจของศาลแต่ละคนแตกต่างกัน ไม่มีแนวทางหรือแนวทางหรือแนวปฏิบัติไปในทางเดียวกัน

การกำหนดค่าทนายความโดยรัฐกำหนดให้ตามตารางอัตราค่า ทนายความทำยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าวนั้น กำหนดให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดอัตราค่าทนายความ ซึ่งไม่มีแนวทางหรือบรรทัดฐานที่ชัดเจนแน่นอน อันอาจเป็นข้อถกเถียงในเรื่องของการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่นในคดีประเภทเดียวกัน ทุนทรัพย์เท่ากันและใช้เวลาดำเนินการเท่ากัน ผู้พิพากษาแต่ละคนอาจจะกำหนดอัตราค่าทนายความไม่เท่ากันก็ได้ เนื่องจากการกำหนดอัตราค่าทนายความตามตารางอัตราค่าทนายความดังกล่าวไม่มีแนวทางหรือบรรทัดฐานที่ชัดเจนแน่นอน เป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละคนจะเป็นผู้กำหนดตามอัตราขั้นต่ำขั้นสูง ดังนั้นจึงไม่เป็นธรรมสำหรับคู่ความแต่อย่างใด

2) การเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกันเอง

(1) ปัญหาจากการที่ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน

ในส่วนของปัญหาการเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกันเองนั้น จากการศึกษาพบว่าปัญหาในการเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกัน เกิดจากพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 ตลอดจนข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 มิได้กำหนดวิธีการหรือรูปแบบการเรียกค่าจ้างว่าความไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนก็ยังไม่มียกกฎหมายอื่นใดกำหนดรูปแบบ วิธีการเรียกค่าจ้างว่าความไว้เช่นกัน การที่ทนายความและลูกความตกลงค่าจ้างว่าความกันเองจึงไม่เป็นมาตรฐานของการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใด

เมื่อปรากฏว่าพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 และข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 ไม่มีการกำหนดรูปแบบ วิธีการในการเรียกค่าจ้างว่าความของทนายความให้ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งก็ไม่มีกฎหมายอื่นใดกำหนดรูปแบบ วิธีการในการเรียกค่าจ้างว่าความไว้เช่นกัน เมื่อมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นระหว่างทนายความและลูกความดังกล่าวในเรื่องของค่าจ้างว่าความแล้ว การวินิจฉัยตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายต่อกรณีดังกล่าวจึงเกิดปัญหาที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะนำมาพิจารณาวินิจฉัย การบังคับใช้กฎหมายจึงต้องพิจารณาตามหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญาทั่วไป

การที่พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 และข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 ไม่ได้กำหนดรูปแบบ วิธีการในการเรียกค่าจ้างว่าความไว้เป็นที่ชัดเจน อาจก่อให้เกิดข้อถกเถียงขึ้นเกี่ยวกับมรรยาททนายความกรณีทนายความเรียกค่าจ้างว่าความสูงกว่าความเป็นจริง และไม่มีกฎหมายจะนำมาพิจารณาวินิจฉัย แม้ว่าทนายความและลูกความสามารถตกลงค่าจ้างว่าความหรือกำหนดอัตราค่าจ้างว่าความในจำนวนที่ชัดเจนก็ตามแต่อาจจะไม่เป็นธรรมกับลูกความเพราะเมื่อฝ่ายชนะคดีได้ทรัพย์สินหรือเงินมาจำนวนน้อยแต่กลับต้องเสียค่าจ้างว่าความในจำนวนที่มากเช่นนี้ หากมีการกำหนดรูปแบบ วิธีการเรียกค่าจ้างว่าความให้ชัดเจนเสียแล้ว ก็จะไม่เกิดปัญหาในการเรียกค่าจ้างว่าความระหว่างทนายความและลูกความ

(2) ปัญหาจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

จากการศึกษาพบว่าแนวคำพิพากษาศาลฎีกายังคงขัดแย้งกันเองในเรื่องของการจ้างว่าความที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นที่ทราบกันดีว่าภาระค่าจ้างว่าความเป็นภาระของประชาชนผู้มีบรรดาศักดิ์หรือผู้มีศักดิ์ ความ ซึ่งต้องรับภาระอย่างแน่นอนบนความไม่แน่นอนของผลคดีและความไม่แน่นอนของค่าจ้างว่าความ ทนายความจึงใช้วิธีการเรียกค่าจ้างว่าความบนความพอใจของตนเอง ทั้งแบบกำหนดจากระยะเวลาทำงาน หรือแบบวิธีเหมาจ่าย ทำให้ค่าจ้างว่าความในแต่ละคดีไม่มีความแน่นอนเนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบ วิธีการที่ชัดเจนดังได้กล่าวข้างต้น คดีบางคดีเมื่อขึ้นสู่ศาลแล้วอาจมีการประนีประนอมยอมความกัน ลูกความก็ต้องจ่ายค่าจ้างว่าความเต็มตามจำนวนตามที่ได้ตกลงกับทนายความไว้ ทั้งที่ค่าจ้างทนายความน่าจะลดลงตามกลไกที่เกิดขึ้นตามผลของงานที่ทนายความได้กระทำไป การเรียกค่าจ้างว่าความในประเทศไทยเป็นการแสดงเจตนาในการทำสัญญาโดยทั่วไป จำต้องอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 หรืออยู่ภายใต้การควบคุมของศาล

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าข้อตกลงการเรียกค่าจ้างว่าความระหว่างทนายความกับลูกความนั้น เป็นกฎหมายเอกชน สัญญาจ้างว่าความคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นทนายความซึ่งมีฐานะเป็นเอกชนอีก

ฝ่ายหนึ่งเป็นประชาชนผู้มีคดียุติธรรม ทั้งทนายความและประชาชนผู้มีคดียุติธรรมจึงมีฐานะเท่าเทียมกัน ตามกฎหมาย การตกลงค่าจ้างว่าความจึงเป็นไปตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาหรือ แคนดิสระของเอกชน ซึ่งหลักนี้จะสอดคล้องกับสัญญา คือสัญญาซึ่งเมื่อเจตนาถูกแสดงออกไป และบุคคลต้องยอมรับและเคารพในเจตนาของคนที่ไม่แสดงออกไปจนเกิดเป็นสัญญา รัฐจะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับเจตนาของเอกชน โดยรัฐให้เสรีภาพแก่บุคคลในการทำสัญญาใดๆ โดยพื้นฐานแห่งความเท่ากันของบุคคลในการเข้าทำสัญญาเมื่อสัญญาเกิดขึ้นแล้วก็ต้องถูกบังคับและให้ปฏิบัติตามนั้นเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการฝ่าฝืน หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ” (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150)

กล่าวคือหากสัญญาว่าจ้างว่าความระหว่างทนายความและลูกความมีวัตถุประสงค์ต้องห้ามโดยกฎหมายอย่างชัดแจ้ง หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญาว่าจ้างนั้นเป็นโมฆะ

จากการศึกษาแนวคำพิพากษาในบทก่อน จะเห็นว่าแนวคำพิพากษาศาลฎีกายังมีข้อขัดแย้งกันอยู่ อาทิเช่นการคิดคำนวณค่าทนายความเป็นร้อยละจากจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทซึ่งกำหนดไว้แน่นอนนั้นไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5229/2544 แต่ถ้าคิดคำนวณค่าทนายความจากจำนวนที่จะได้รับตามคำพิพากษาเมื่อลูกความชนะคดี ถือเป็นสัญญาจ้างว่าความโดยวิธีแบ่งเอาส่วนจากทรัพย์สินที่เป็นมูลพิพาทอันจะพึงได้แก่ลูกความ จึงเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกา 5622/2530

จากปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าการเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกันเองนั้น เป็นไปโดยความสมัครใจของทั้งทนายความและลูกความ โดยไม่มีมาตรฐานหรือรูปแบบที่ชัดเจนซึ่งได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นไปตามความพอใจของทั้งสองฝ่าย ซึ่งการเรียกค่าจ้างว่าความในรูปแบบดังกล่าว อาจไม่เป็นธรรมทั้งตัวทนายความเองและตัวลูกความ จะเห็นว่าการคิดค่าจ้างว่าความเป็นเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมทางวิชาชีพทนายความ ซึ่งหลักเกณฑ์การคิดค่าจ้างว่าความดังกล่าว ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน และเป็นมาตรฐานปฏิบัติ ซึ่งทนายความต้องมีวิธีการเรียกค่าจ้างว่าความด้วยความซื่อสัตย์ และเป็นธรรมต่อประชาชนผู้มีอรรถคดีเพื่อมิให้ขัดต่อหลักจริยธรรมทางวิชาชีพในเรื่องการคิดค่าจ้างว่าความ หากมีการกำหนดรูปแบบวิธีการหรือกฎเกณฑ์ในเรื่องการเรียกค่าจ้างว่าความอันเป็นมาตรฐานแน่นอนชัดเจนแล้วก็จะ เป็นธรรมต่อทนายความ และต่อประชาชนผู้มีอรรถคดีทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้มุ่งเน้นจะช่วยสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายที่ถูกต้องและชอบธรรมในการเรียกค่าจ้างว่าความในคดีแพ่งอันเป็นหลักการสำคัญที่เป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกธรรมชาติแก่ประชาชนและทนายความอย่างแท้จริงดังนี้

2.1 ปัญหาจากการคิดค่าจ้างว่าความโดยรัฐกำหนดให้

(1) ปัญหาจากการกำหนดค่าจ้างว่าความโดยไม่ได้ดูจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าปัญหาในการกำหนดมาตรฐานค่าจ้างว่าความในคดีแพ่งโดยรัฐกำหนดให้ นั้น เกิดจากอัตราค่าทนายความตามท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น เป็นการกำหนดอัตราค่าทนายความไว้ ซึ่งอัตราค่าทนายความดังกล่าวใช้บังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นเวลาเกือบ 30 ปี ยังล้าสมัยมิได้คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน หรือคำนึงถึงปัจจัยอื่นอันมีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใดไม่และเมื่อเปรียบเทียบอัตราเงินเฟ้อ จากรายงานเศรษฐกิจและการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึง พ.ศ.2549 จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึง พ.ศ.2549 อัตราเงินเฟ้อขึ้นถึง 143.40 เปอร์เซ็นต์ ประกอบกับเมื่อพิจารณากับอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์โดยรวมในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึงปัจจุบันจะเห็นว่ารายได้ประชาชาติมีอัตราเพิ่มขึ้นมากกว่า 12.50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับอัตราเงินเฟ้อ และมูลค่าของเงินในปัจจุบัน จึงเห็นว่าอัตราค่าทนายความตามตารางท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นอัตราที่ต่ำและไม่เป็นจริงในปัจจุบัน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดการกำหนดค่าจ้างว่าความไม่สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบัน ดังนั้นอัตราการเรียกค่าจ้างว่าความจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปตามภาวะเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์โดยรวมของประเทศที่เพิ่มขึ้น จากปัญหาดังกล่าวการกำหนดให้ศาลกำหนดค่าทนายความตามที่ศาลเห็นสมควรระหว่างอัตราขั้นต่ำและอัตราขั้นสูง ตามตารางอัตราค่าทนายความเดิมดังกล่าวนั้นอาจไม่เป็นธรรมสำหรับคู่ความ แม้ว่าการกำหนดอัตราค่าทนายความดังกล่าวจะเป็นการกำหนดไว้ในลักษณะเพียงการเบียดเบียนความเสียหายแก่ผู้ชนะคดีเท่านั้น แต่ก็ได้คำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใด อีกทั้งยังไม่ได้เป็นมาตรฐานสำหรับการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใดไม่ จากปัญหาดังกล่าวจึงเห็นสมควรยกเลิกอัตราค่าทนายความท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และสมควรกำหนดตารางอัตราค่าทนายความขึ้นมาใหม่โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

การเรียกค่าจ้างว่าความดังกที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้อัตราค่าทนายความที่รัฐกำหนดสอดคล้องและเป็นไปตามสภาพเศรษฐกิจที่เป็นจริงในปัจจุบัน ดังนี้

ตารางที่ 4 อัตราค่าทนายความที่รัฐควรกำหนดให้ใหม่

อัตราค่า ทนายความ	1	2	3	4	5	6
	ทนายทรัพย์ ไม่เกิน 50,000 บาท	ทนายทรัพย์ ตั้งแต่ 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท	ทนายทรัพย์ ตั้งแต่ 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท	ทนายทรัพย์ ตั้งแต่ 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 10,000,000 บาท	ทนายทรัพย์ ตั้งแต่ 10,000,000 บาทขึ้นไป	คดีไม่มี ทนายทรัพย์
อัตราขั้นสูง ในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา	ไม่เกิน 5,000 บาท	ไม่เกิน 5%	ไม่เกิน 7%	ไม่เกิน 10%	ไม่เกิน 12%	ไม่เกิน 30,000 บาท

(2) ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าจ้างว่าความ

เป็นการให้อำนาจศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดอัตราค่าทนายความดังกล่าว ซึ่งการใช้ดุลพินิจของศาลแต่ละคนแตกต่างกันไม่มีแนวทางหรือแนวทางหรือแนวปฏิบัติไปในทางเดียวกัน

จากปัญหาดังกล่าวจึงเห็นสมควรกำหนดหรือสร้างแนวทางในการควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดอัตราค่าทนายความตามตารางดังกล่าวให้เป็นแนวทางหรือมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดอัตราค่าทนายความตามตารางค่าทนายความให้พิจารณาจากความยากง่ายของคดี ระยะเวลาที่ทนายความต้องปฏิบัติในการว่าคดี จำนวนทนายทรัพย์ที่พิพาท ความเสียหายที่เกิดขึ้น และความสุจริตของคู่ความ

2.2 ปัญหาจากการเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกันเอง

ในส่วนของปัญหาการเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกันเองนั้น พบว่าปัญหาในการเรียกค่าจ้างว่าความโดยทนายความและลูกความตกลงกัน เกิดจากพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 ตลอดจนข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 มิได้กำหนดวิธีการหรือรูปแบบการเรียกค่าจ้างว่าความไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนก็ยังไม่มีความหมายอื่นใดกำหนดรูปแบบ วิธีการเรียกค่าจ้างว่าความไว้เช่นกัน การที่ทนายความและลูกความตกลงค่าจ้างว่าความกันเองจึงไม่เป็นมาตรฐานของการเรียกค่าจ้างว่าความแต่อย่างใด

จากปัญหาดังกล่าว จึงเห็นสมควรแก้ไขพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ.2528 หรือแก้ไขข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 โดยกำหนดตารางอัตราค่าทนายความขั้นสูงและขั้นต่ำไว้ตามจำนวนทุนทรัพย์แต่ละคดี และกำหนดแนวทางในการคิดค่าทนายความโดยคำนึงถึงความยากง่ายของคดี ระยะเวลาในการทำงานในแต่ละคดี เพื่อให้เป็นมาตรฐานชัดเจนในการกำหนดค่าจ้างว่าความในคดีแพ่ง อีกทั้งยังเป็นแนวทางต่อศาลในการใช้ดุลพินิจกำหนดค่าจ้างว่าความที่มีหลักกฎหมายที่ชัดเจนและใช้ดุลพินิจที่มีหลักการวินิจฉัยตัดสินปัญหาคดีความเกี่ยวกับเรื่องค่าจ้างว่าความที่เกิดขึ้นไปในแนวทางเดียวกัน

ดังนั้นเมื่อคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ ประกอบกับเมื่อพิจารณากับอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์โดยรวมในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึงปัจจุบัน ตลอดจนมูลค่าของเงินในปัจจุบัน จึงเห็นว่าอัตราค่าทนายความไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ดังนั้นอัตราการเรียกค่าจ้างว่าความจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปตามภาวะเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์โดยรวมของประเทศที่เพิ่มขึ้น อัตราค่าจ้างว่าความในคดีแพ่งที่ทนายความและลูกความตกลงกันเองซึ่งกำหนดในพระราชบัญญัติทนายความ หรือข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ จึงควรเป็นดังนี้

ตารางที่ 6 อัตราค่าทนายความที่ควรกำหนดในพระราชบัญญัติทนายความหรือข้อบังคับสภา
ทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ

อัตราค่า ทนายความ	1	2	3	4	5	6
	ทนายทนาย ไม่เกิน 50,000 บาท	ทนายทนาย ตั้งแต่ 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท	ทนายทนาย ตั้งแต่ 300,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท	ทนายทนาย ตั้งแต่ 1,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 10,000,000 บาท	ทนายทนาย ตั้งแต่ 10,000,000 บาทขึ้นไป	คดีไม่มี ทนายทนาย
อัตราขั้นสูง ในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา	ไม่เกิน 5,000 บาท	ไม่เกิน 5%	ไม่เกิน 5%	ไม่เกิน 10%	ไม่เกิน 12%	ไม่เกิน 30,000 บาท

แนวทางการแก้ไขปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นผู้เขียนเห็นว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และจะเป็นบรรทัดฐานทางกฎหมายที่ถูกต้องและชอบธรรมในการเรียกค่าจ้างว่าความอันเป็นหลักการสำคัญที่เป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและทนายความอย่างแท้จริง